Stichting Goois Natuurreservaat

Concept
Begroting
2027

In het Goois Natuurreservaat participeren de vijf Gooise gemeenten:

Het Goois Natuurreservaat (GNR) is een ANBI-instelling, met CBF-keurmerk en is gecertificeerd om voor de SNL-subsidie in aanmerking te komen. Als partner van de Postcode Loterij ontvangt het GNR een meerjarige bijdrage via de koepelorganisatie LandschappenNL waarbij het GNR is aangesloten.

COLOFON

Uitgave:

Stichting Goois Natuurreservaat
Nieuwe Meentweg 2
1217 DZ Hilversum
Postbus 1001
1200 BA Hilversum

www.gnr.nl
kvk nummer: 41223080
rsin nummer: 001939270

Inhoudsopgave

1. Inleiding 5
2. Uitgangspunten voor de begroting 2027 5
   2.1 Inhoudelijke uitgangen 5
   2.2 Financiële uitgangspunten 7
   2.3 Gevolgen herindeling gemeenten Hilversum en Wijdemeren 7
3. Begroting 2027 7
   3.1 Staat van Baten en Lasten 7
      3.1.1 Toelichting baten 10
      3.1.2 Toelichting lasten 11
   3.2 Meerjarenramingen 2027-2030 24
   3.3 Staat van baten en lasten naar Niet-economische & Economische activiteiten 25
   3.4 Geprognotiseerde balans en financiële kengetallen 27
      3.4.1 Geprognotiseerde balans 2026/2027 27
      3.4.2 Financiële kengetallen 2027 27
4. Risicoparagraaf 2027 28
5. Ontwikkeling participantenbijdragen 30
6. Btw-compensatie 32

Bijlage 1: Projectenprogramma GNR 2026-2029

1. Inleiding

De voorliggende conceptbegroting is als volgt opgebouwd.

Eerst is er aandacht voor de uitgangspunten voor de begroting 2027. Er zijn zowel inhoudelijk als financiële uitgangspunten. Hier is ook aangegeven wat de gevolgen zijn van de gemeentelijke herindeling van Hilversum en Wijdemeren, voor de berekeningswijze van de participantenbijdrage.

Na de uitgangspunten volgt de begroting zelf, in hoofdstuk 3.

Bij de begroting hoort een risicoparagraaf die is opgenomen in hoofdstuk 4.

Hoofdstuk 5 biedt inzicht in de ontwikkeling van de participantenbijdrage.

In hoofdstuk 6 wordt een beeld gegeven van de te verwachten btw-compensatie in 2027.

2. Uitgangspunten voor de begroting 2027

2.1 Inhoudelijke uitgangspunten voor 2027

Er zijn binnen GNR diverse beleidsdocumenten die richtinggevend zijn voor het handelen van de stichting. De belangrijkste zijn de beheervisie 2020 en het Beleidsplan 2024-2027. De inhoudsrelevante zaken uit het nieuwe beleidsplan zijn in deze begroting meegenomen en verwerkt.

Enkele belangrijke inhoudelijke speerpunten zijn:

1. **Grondverwerving**
   De natuur en het milieu staan onder grote druk en er is ondanks de aanleg van ecologische verbindingen nog steeds sprake van versnippering van natuurgebieden. Het verwerven (en in aanvulling daarop het inrichten en beheren) van gronden draagt bij aan robuustheid en onderlinge verbondenheid van natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat en daarmee met de versterking van de flora en fauna. Grondverwerving is dan ook een belangrijke activiteit. In het beleidsplan is opgenomen dat gestreefd wordt naar een meer doelgerichte en offensieve aanpak van grondverwerving, hiertoe is in 2025 de notitie grondverwerving geactualiseerd en opnieuw door het bestuur vastgesteld. Om dit mogelijk te maken is een speciaal bestemmingsfondsen voor de aankoop, inrichting en beheer van natuurgebieden opgezet waarvoor we actief giften en fondsen werven.

2. **Opkomen voor de natuur**
   De regio Gooi en Vechtstreek blijft een druk bevolkt gebied waar allerlei ruimtelijke ontwikkelingen plaatsvinden die ons direct of indirect raken. We blijven het overheidsbeleid beïnvloeden en opkomen voor de natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen (belangenbehartiging) om de kansen voor de natuur, het landschap en de eraan verbonden recreatieve en erfgoedbelangen te beschermen. Dat doen we primair vanuit het oogpunt van het natuurgebied Goois Natuurreservaat.

3. **Natuurverbindingen.**
   Het Gooi kent de hoogste dichtheid van natuurverbindingen in Nederland. Dat is ook noodzakelijk, want in de loop der tijd zijn de natuurgebieden in het Gooi sterk versnipperd als gevolg van wegen en andere stedelijke infrastructuur. Ontsnippering en het verbinden van natuurgebieden blijft de komende jaren de nodige aandacht vragen om toe te werken aan een aaneengesloten natuurgebied waarbij planten en dieren genoeg leefruimte hebben om zich te kunnen verspreiden en voort te planten. De komende jaren wordt een belangrijke grote verbinding tussen de Westerheide en de Zuiderheide aangelegd en zetten wij ons in voor de optimalisering van bestaande verbindingen (de inrichting van de toelopen Hoorneboeg en Laarderhoogt); ook blijft de aanleg van (kleinschalige) faunavoorzieningen nodig. Denk daarbij niet alleen aan natuurbruggen, maar ook aan tunnels voor Dassen en Amfibieën en wegversmallingen en ecologische verbindingen.

4. **Biodiversiteit-soortenrijkdom**
   Versterking van de biodiversiteit is en blijft - in lijn met onze beheervisie, beleidsplan en de beheerplannen - een hoofdthema. De milieueffecten op lucht, water en bodem, klimaatverandering en intensieve recreatie leiden tot druk op de natuur en achteruitgang van de biodiversiteit. Bescherming van de natuur en versterking van de biodiversiteit door doelgericht beheer is noodzakelijk. Dit doen we ondermeer door het bestrijden van invasieve soorten, het gericht toepassen van steenmeel voor het mitigeren van de gevolgen van stikstofdepositie, maar ook het robuuster maken van onze natuur door het beheer daarop toe te passen en gebieden groter te maken door verwerving en het aanleggen van ecologische verbindingen.

5. **Recreatie; in balans met de natuur**
   De ligging van het Goois Natuurreservaat in de directe omgeving van de verschillende stedelijke gebieden in en om het Gooi brengt vanzelfsprekend met zich mee dat de natuurgebieden volop worden gebruikt door de inwoners van de regio om te wandelen, te fietsen, te sporten en paard te rijden. Dat levert de nodige drukte op in de natuurgebieden. Daarnaast zijn er nog diverse andere drukfactoren op de natuur, zoals stikstofbelasting, verdroging, versnippering en klimaatveranderingen. De komende jaren streven wij naar een verbetering van de balans tussen natuur en recreatie. Wij laten daarvoor door de Universiteit Wageningen een draagkracht onderzoek uitvoeren. Dit kan helpen bij de onderbouwing van de zonering van bepaalde gebieden.

6. **Draagvlak en steun**
   GNR investeert in educatie, fondsenwerving, naamsbekendheid. Een groot draagvlak onder de inwoners van het Gooi en de bereidheid van inwoners om GNR langdurig te steunen is daarin een belangrijk aspect. Wij blijven investeren in het ambassadeurschap van mensen die aan ons verbonden zijn en ons in woord en daad een warm hart toedragen. Ook laat het GNR een ecosysteemdienstenonderzoek uitvoeren, waarin gekeken wordt wat voor waarde het GNR toevoegt, daarbij wordt onder andere gekeken naar de effecten op de huizenprijzen, gezondheid en welzijn en drinkwater

7. **Projecten**
   Het Goois Natuurreservaat zal ook de komende jaren weer een aantal projecten realiseren of opstarten dankzij de beschikbare middelen vanuit de samenwerking in LandschappenNL (Postcode Loterij-bijdragen) zoals zijn opgenomen in het bestemmingsfonds investeringen en projecten. Dit zijn ondermeer de Toekomstbestendige huisvesting waarbij ook het groene clubhuis van het Gooi wordt gerealiseerd (maatschappelijke "groene groeperingen" uit de voormalige Infoschuur krijgen hier hun plek), realisatie groepsverblijf "t Laer", Natuurherstelprogramma "Programma Natuur", verbeteren toelopen natuurverbindingen Hoorneboeg en Laarderhoogt, versterken educatieve en recreatieve faciliteiten bij Schaapskooi Blaricum en Schaapskooi Laren. Daarnaast zijn er gelden beschikbaar gesteld via de Stichting Steun Goois Natuurreservaat, de Provincie Noord-Holland, vermogensfondsen en particuliere giften.
   De projecten leveren meerwaarde op voor de natuur en haar bezoekers. Daarnaast maken de giften en opbrengsten van fondsenwerving het mogelijk om onze vrijwilligers- en educatieactiviteiten en de informatievoorziening (zoals infoborden, website, brochures) op peil te houden.

8. **Duurzaamheid**
   We gaan verder met inzetten op duurzaamheid. Daarvoor heeft het GNR de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's) omarmd die waar mogelijk wordt vertaald naar onze werkwijze en bedrijfsvoering. In het kader van de duurzaamheidsopgave is Duurzaamheidsbeleid vastgesteld en wordt geleidelijk gewerkt aan versterking van verduurzaming van de bedrijfsvoering. Dat geldt in het bijzonder voor de huisvesting van GNR; er wordt de komende jaren gewerkt aan een toekomstbestendige huisvesting van GNR.

2.2 Financiële uitgangspunten voor 2027

Voor de begroting 2027 en daaropvolgende jaren wordt bij het GNR uitgegaan van bestaand beleid. De financiële consequenties van nieuw beleid worden hetzij door een herschikking van binnen de geraamde uitgaven, dan wel door het verwerven van structureel nieuwe/hogere inkomsten (buiten de participantenbijdragen om) gedekt. Het projectenprogramma wordt periodiek geactualiseerd. Voor nieuwe projecten zoekt het GNR eerst financiële dekking voordat gestart gaat worden.

We streven naar een stabiele ontwikkeling in de meerjarenbegroting, echter als gevolg van mondiale ontwikkelingen zijn met name de loon- en prijsontwikkeling nog immer aan stevige fluctuaties onderhevig. Hetgeen ook de nodige gevolgen/risico's heeft voor het financieel perspectief van het GNR.

Loon- en prijsontwikkeling.
Op het personeel van de stichting is de CAO voor de provincies van toepassing. In het voorjaar van 2025 is een CAO afgesloten met een looptijd van 1 juli 2025 tot en met 30 juni 2026. De structurele verhoging bedroeg ruim 4% per jaar en daarnaast nog een éénmalig bedrag van € 1.000 per fulltime fte.
Op dit moment (voorjaar 2026) zijn de onderhandeling voor een nieuwe CAO voor de periode vanaf 1/7/2026 opgestart. De uitkomsten hiervan zijn nog niet bekend, wel dient rekening gehouden te worden met een forse stijging. Uit inzetbrieven van de vakbonden blijkt dat wordt ingezet op 5% loonsverhoging (waarvan een deel als nominale stijging) voor één jaar.

Voor de loon- en prijsstijging in de begroting van het GNR wordt rekening gehouden met de percentages, zoals in de laatst gepubliceerde Macro Economische Verkenningen voor de betreffende jaren (publicatie kerngegevens collectieve sector), zoals die ook zijn opgenomen in de Septembercirculaire voor de uitkeringen uit het gemeentefonds.

De Septembercirculaire 2025 wordt gebruikt voor de percentages voor de begroting 2027. In deze circulaire wordt voor 2027 de loonmutatie geraamd op 5,7% (prijs overheidsconsumptie, beloning werknemers) en de prijsmutatie op 2,2 % stijging (prijs netto materiële overheidsconsumptie). Voor 2027 houdt dit een stijging in van de loongevoelige component in de participantenbijdrage van € 159.750 en een prijsgevoelige component van € 22.730. De totale toename voor 2027 zou daarmee op totaal € 182.480 komen. Uit hetzelfde staatje blijkt dat het percentage voor 2026 zijn aangepast, hieruit volgt een neerwaartse correctie van € 23.580. Per saldo een stijging van de participantenbijdrage met € 158.900. De totaal berekende participantenbijdrage 2027 komt daarmee op € 3.945.240. Ten opzichte van 2026 een stijging van ruim 4,2%.

2.3 Gewijzigde verdeling participantenbijdrage 2027

Als gevolg van de voorgenomen gemeentelijke herindeling van Hilversum en Wijdemeren per 1 januari 2027 wijzigt ook de verdeling van de berekende participantenbijdrage. De bijdrage wordt verdeeld over de participanten op basis van het inwoneraantal per 1 januari voorafgaand aan het betreffende dienstjaar. Volgens publicatie van het CBS bijgewerkt tot en met 27 februari 2026 hebben de huidige participanten per 1 januari 2026 een totaal inwoneraantal van 221.576. Uit dezelfde publicatie blijkt dat de gemeente Wijdemeren per die datum een inwoneraantal heeft van 24.663. Globaal gesteld neemt het bedrag per inwoner daarmee met 10% af. Wat dit voor gevolgen heeft voor de berekende bijdrage per participant in 2027 wordt inzichtelijk gemaakt in hoofdstuk 5 Participantenbijdragen

3. Begroting 2027

3.1 Begroting 2027

In 2025 is een stelselwijziging doorgevoerd voor de jaarverslaggeving. Tot en met boekjaar 2024 werd de jaarrekening opgesteld overeenkomstig RJk C1 Kleine organisaties zonder winststreven Vanaf het dienstjaar 2025 wordt de jaarrekening opgesteld en gepresenteerd volgens Richtlijn 650 – Fondsenwervende organisaties van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

De stelselwijziging is doorgevoerd omdat de stichting sinds 2024 is aangesloten bij de koepelorganisatie LandschappenNL en sinds november 2025 het CBF-keurmerk voert. Toepassing van RJ 650 sluit beter aan bij de aard, doelstellingen en activiteiten van de stichting en draagt bij aan een meer transparante en voor belanghebbenden relevante financiële verslaggeving, in het bijzonder voor donateurs, subsidieverstrekkers en toezichthoudende instanties, zoals het Centraal Bureau Fondsenwerving.

Bovenstaande houdt in dat de begroting 2027 een wezenlijk andere indeling kent dat die van vorig jaar. Allereerst volgt een totaaloverzicht van de Staat Baten en Lasten. Daarna volgt een toelichting op afzonderlijk de baten en de lasten. De lasten zijn onderverdeel in doelstellingen en per doelstelling zal een toelichting gegeven worden wat daar onder valt, enigszins vergelijkbaar met programma's zoals we die tot vorig jaar in de begroting hadden staan.

De begroting 2027 sluit met een klein positief resultaat voor resultaatbestemming. De resultaatbestemming wordt toegelicht in een afzonderlijke paragraaf, waar ook de mutaties in de diverse reserves en fondsen worden toegelicht.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

		Realisatie 2025		Begroting na wijziging 2026		Begroting 2027
Baten						
Baten van particulieren		€ 157.691		€ 294.020		€ 314.020
Baten van bedrijven		€ 21.065		€ 25.000		€ 30.000
Baten van loterijorganisaties		€ -		€ 918.000		€ 918.000
Baten van subsidies van overheden		€ 5.412.879		€ 5.955.310		€ 5.778.810
Baten van andere org.zonder winststreven		€ 638.131		€ 2.859.598		€ 727.075
Totaal van de geworven baten		€ 6.229.766		€ 10.051.928		€ 7.767.905
Baten uit bezit		€ 537.854		€ 481.220		€ 488.020
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten		€ 128.975		€ 103.600		€ 108.600
Overige baten		€ 96.741		€ -		€ -
Bijzondere baten						
Verkoop van activa		p.m.		p.m.		p.m.
Mutatie onderhanden werk projecten						
Per saldo toe-/afname ohw projecten		€ 182.028		€ 115.000		€ 36.666
Totaal van de baten		**€ 7.175.364**		**€ 10.751.748**		**€ 8.401.191**
Lasten						
Besteed aan doelstellingen						
Beheer en openstelling gebieden	€ 3.271.632		€ 3.462.138		€ 3.352.094	
Aankopen/Verwervingen	€ 27.605		€ 65.681		€ 20.795	
Educatie, draagvlak, profilering en vrijwilligers	€ 515.132		€ 566.381		€ 590.127	
Strategie, beleid & belangenbehartiging	€ 431.126		€ 495.283		€ 477.013	
Instandhouding gebouwen	€ 100.227		€ 203.222		€ 203.392	
Projecten	€ 1.579.096		€ 4.589.245		€ 2.582.523	
Totaal van bestedingen aan doelstellingen		€ 5.924.818		€ 9.381.950		€ 7.225.944
Kosten Fondsenwerving	€ 158.472		€ 200.779		€ 182.920	
Kosten beheer en administratie	€ 963.757		€ 979.899		€ 990.707	
		€ 1.122.228		€ 1.180.678		€ 1.173.627
Totaal van de lasten		**€ 7.047.046**		**€ 10.562.628**		**€ 8.399.571**
Saldo voor financiële baten en lasten		**€ 128.318**		**€ 189.120**		**€ 1.620**
Resultaat financiële baten en lasten		€ 53.453		€ 60.000		€ -
Saldo van baten en lasten voor resultaat bestemming		**€ 181.771**		**€ 249.120**		**€ 1.620**

Resultaat bestemming

	31/12/2025	2026 na wijziging	Begroting 2027
Continuïteitsreserve:			
Algemene Egalisatie reserve	€ 59.599	€ -	€ -
Bestemmingsreserves:			
a. Reserve Natuurbeheer	€ -57.510	€ -83.370	€ 5.630
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ 12.270	€ -526.000	€ -1.000.000
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 11.600	€ 21.890	€ 21.890
d. Reserve beleid en communicatie/draagvlak	€ -	€ -107.500	€ -
Bestemmingsfondsen:			
a. Exploitatie Infoschuur	€ 8.551	€ -	€ -
b. Verwerving, 1e inrichting en onderhoud verwervingen	€ 143.140	€ -45.000	€ -
c. Extra investeringen/projecten (NPL/private gelden)	€ 4.121	€ 989.100	€ 974.100
Totaal	€ 181.770	€ 249.120	€ 1.620

+=toevoeging - =aanwending

3.1.1 Toelichting Baten 2027

3.1.1.1 Baten van particulieren en bedrijven.
In 2026/2027 worden een aantal fondswervingsacties gepland, verwacht wordt dat de structurele opbrengsten met netto 10% zullen toenemen

3.1.1.2 Baten van Loterijorganisaties
In 2025 is LandschappenNL weer voor vijf jaar als beneficiënt van de Postcode Loterij aangewezen, onder het altijd geldende voorbehoud, dat de loterij opbrengsten voldoende zijn, om de toegezegde bijdragen uit te keren. Het hier geraamde bedrag betreft de bijdrage van de Postcode Loterij over 2026 (wordt uitgekeerd dienstjaar 2027).
De opbrengst wordt onder aftrek van de bijdrage aan LandschappenNL toegevoegd aan het bestemmingsfonds Extra investeringen en projecten (zie ook resultaatbestemming) en aangewend voor de dekking van projecten die worden opgenomen op het Meerjaren projectenprogramma.

3.1.1.3 Baten van subsidies/bijdragen van overheden
Hieronder zijn de participantenbijdragen 2027, SNL-subsidie, BRIM-subsidie en projectmatige overheidssubsidies opgenomen, de verdeling is als volgt:

	2025	2026 na wijziging	2027
Participantenbijdragen	€ 3.671.590	€ 3.786.340	€ 3.945.240
SNL subsidie	€ 1.083.246	€ 1.083.270	€ 1.083.270
BRIM subsidie	€ -	€ 8.700	€ 8.700
Groene BOA subsidie	€ 60.000	€ 60.000	€ -
Overige projectmatige subsidies	€ 598.043	€ 1.017.000	€ 741.600
	€ 5.412.879	€ 5.955.310	€ 5.778.810

Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer
De stichting komt in aanmerking voor provinciale natuurbeheersubsidie in het kader van het Subsidiestelsel Natuur en Landschapsbeheer (SNL). Er zijn twee beschikkingen. De belangrijkste is de beschikking van de provincie Noord-Holland die betrekking heeft op nagenoeg alle natuurgebieden. Voor een heel klein deel ontvangen we subsidie via SNL van de provincie Utrecht. Vanaf 2023 is een nieuwe beschikkingsperiode voor de gebieden in Noord-Holland ingegaan, die loopt tot en met 2028. De totale SNL-vergoeding is gebaseerd op standaardkostprijzen waarvoor een vergoeding van 84% wordt ontvangen. Voor de aanvraag voor de SNL is gebruik gemaakt van ons beheersysteem. Hierdoor is het mogelijk een gedetailleerdere aanvraag en de jaarlijkse wijzigingen te maken, waardoor specifieke beheer worden meegenomen in de beschikking. GNR is gecertificeerd voor de SNL en heeft in 2024 via een externe audit een hernieuwd SNLcertificaat ontvangen.
De Groene BOA subsidie betreft een éénmalige subsidieregeling, die bedoeld was voor een tegemoetkoming in de jaarlijkse kosten van BOA's en komt met ingang van 2027 te vervallen.

3.1.1.4 Baten van andere organisaties zonder winststreven
Onder deze post worden onder andere de bijdragen van onze Steunstichting en vermogensfondsen ten behoeve van projecten vermeld. Uit het Meerjaren Projectenprogramma 2026-2029 (zie bijlage 1) blijkt dat er voor de jaarschijf 2027 fors lagere projectuitgaven geraamd worden dan in 2026. Dit heeft onder andere te maken met het feit dat grote projectuitgaven, zoals, realisatie groepsverblijf 't Laer, Uitvoering 1e fase parkeervisie 2018 en aankoop plan Huydecopersweg voor 2026 zijn opgevoerd. Dit houdt ook in dat er vooralsnog in 2027 minder baten van de Steunstichting en vermogensfondsen geraamd worden.

3.1.1.5 Baten uit bezit en/of als tegenprestatie voor producten en diensten
Daar waar mogelijk worden de prijzen van huur-/pachtcontracten geïndexeerd. De prijzen van producten en dienstverlening zijn verhoogd met het inflatiepercentage.

3.1.2 Toelichting Lasten 2027

De toelichting op het onderdeel lasten van de staat van baten lasten 2027 volgt het model zoals hieronder is afgedrukt.

MODEL TOELICHTING BESTEDINGEN (RJ 650) begroting 2027

Bestemming	Doelstelling						Wervingskosten			Beheer en administratie	2027	2026	2025
	Beheer en openstelling gebieden	Aankopen/ verwerving terreinen	Educatie, draagvlak, profilering en vrijwilligers	Strategie, beleid & belangen behartiging	Instandhouding gebouwen	Projecten	Eigen fondsen-werving	Gezamen-lijke acties	Acties derden			Begroot na 1e wijziging	Werkelijk
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen											0	0	0
Afdrachten aan verbonden organisaties											0	0	0
Aankopen/verwervingen en grondzaken											0	574.824	7.384
Uitbesteed werk	1.248.075		246.745	22.310	160.885	2.311.071	71.760			3.640	4.064.486	5.831.068	2.945.952
ICT	111.640		30.447	30.447		20.298	10.149			60.895	263.876	263.263	251.507
Personeelskosten	1.710.378	20.795	300.238	416.693	31.192	243.067	98.135			696.494	3.516.992	3.290.239	3.364.118
Huisvestingskosten										43.980	43.980	43.980	41.945
Kantoor- en algemene kosten	132.911		8.637	7.563		8.087	2.876			150.023	310.097	371.829	297.785
Afschrijving	149.090		4.060		11.315					35.675	200.140	187.425	138.356
Totaal	3.352.094	20.795	590.127	477.013	203.392	2.582.523	182.920	0	0	990.707	8.399.571	10.562.628	7.047.046

bedragen in € Afrondingsverschillen zijn mogelijk

3.1.2.1 Beheer en openstelling gebieden

Beheerplannen
Voor het beheer van de natuurterreinen is een beheerplan noodzakelijk. In 2020 is een nieuwe beheervisie vastgesteld; in lijn daarmee is het beheerplan 2020-2032 opgesteld. Het beheerplan wordt vervolgens uitgewerkt tot (jaarlijkse) activiteitenplanningen voor het dagelijks beheer van de verschillende terreinen. In de jaarlijkse activiteiten worden de reguliere activiteiten opgenomen maar ook specifieke activiteiten die moeten leiden tot verdere natuurontwikkeling of terreinverbeteringen. Hierbij horen naast natuur- ook de cultuurhistorische en recreatieve maatregelen. Daarbij staat voorop dat we de voor het Gooi kenmerkende natuur-, cultuurhistorische- en landschapswaarden op een zorgvuldige en deskundige manier beheren. Door het gebruik van het beheer registratiesysteem (BRS) dat onderdeel uitmaakt van de beheerplannen, wordt steeds inzichtelijker wat de reguliere en vervangingskosten zijn voor beheer gerelateerde zaken. De vervangingskosten worden meegenomen in het jaarlijks beheer.

Natuurbeheer
Het beheer van de bossen, heidevelden, graslanden, akkers (engen) e.d. vindt plaats volgens de uitgangspunten zoals vastgesteld in onze beheervisie, beleidsplan en beheerplannen en sluit aan bij de voorwaarden van de subsidiebeschikking SNL. Dit betekent, een beheer gericht op instandhouding van het natuurtype en (zo mogelijk verhoging van) de natuurkwaliteit. In ons beheer wordt actief gewerkt aan versterking van natuurlijkheid en biodiversiteit door het bevorderen van variatie, kleinschaligheid, structuur en diversiteit. De verscheidenheid en overgangen van natuurtypen geeft een verhoogde soortenrijkdom. Daarnaast zijn we ons bewust van invloeden van buitenaf, zoals stikstofdepositie, klimaatverandering, droogte en beschikbaarheid van water van goede kwaliteit. Waar mogelijk wordt hier in ons beheer op ingespeeld.

Het beheer wordt gepland, vastgelegd en gemonitord met behulp van het GNR-beheerregistratiesysteem (BRS). Deze opgeslagen gegevens vormen ook de basis voor de jaarrapportage voor de SNL.

Belangrijk hierbij is de monitoring van de flora en fauna en bijbehorende natuurontwikkeling. In de komende jaren wordt nog gerichter en meer planmatig de flora en fauna gemonitord, zodat we beter zicht hebben op de 'stand van de natuur' in het Goois Natuurreservaat en de ontwikkelingen ervan en nóg gerichter maatregelen kunnen nemen om de soortenrijkdom in het Goois Natuurreservaat te behouden en verder te verbeteren. Dit doen we door de jaarlijkse monitoring voor SNL en de daarbij behorende kwaliteitstoets. Dit gebeurt in een cyclus van zes jaar. In 2025 is het zesde jaar van deze ronde afgesloten, zodat we in 2026 de tweede kwaliteitstoets wordt uitgevoerd. Hiermee kunnen we een vergelijking maken met de vorige monitoring periode. Daar wordt er gebruik gemaakt van monitoring door vrijwilligers van de diverse soortengroepen. En er wordt specifieke monitoring uitgevoerd voor bijvoorbeeld natuurverbindingen of programma natuur.

Bijzondere soortenmonitoring is opgenomen in het BRS. Hiermee kunnen de resultaten van de monitoring betrokken worden bij de jaarlijkse beheerplannen.

Er blijft aandacht voor aanleg en optimalisering van natuurverbindingen. Bij de reeds aangelegde natuurbruggen Hoorneboeg en Laarderhoogt gaat het GNR in het belang van de fauna de aanliggende natuurgebieden de komende jaren geleidelijk en kleinschalig herinrichten.

Recreatie
De natuurterreinen van de stichting zijn grotendeels en op allerlei manieren voor het publiek opengesteld. Vele honderdduizenden bezoekers wandelen, fietsen, rijden paard, laten de hond uit en sporten in het Goois Natuurreservaat. Ook zijn er diverse wandeltochten en sportevenementen. Er zijn toegankelijkheidsbepalingen van kracht om de recreatie te reguleren. Het recreatiebeheer richt zich op instandhouding van het omvangrijke pakket aan de recreatieve voorzieningen en

mogelijkheden zoals zitbanken, klaphekken in begrazingsraster, picknicksets, wandelroutemarkeringen etc.

Er is op diverse locaties en tijdstippen sprake van grote recreatieve drukte en er zijn zorgen over de impact op de natuur. Het streven is de balans tussen natuur en recreatie te verbeteren onder andere door een herziene zonering toe te passen. De recreatiemonitor die in 2023 is opgezet geeft informatie over de recreatiedruk in bepaalde gebieden. In aanvulling daarop wordt in 2025-2026 een onderzoek naar de draagkracht van de Gooise natuur voor recreatie uitgevoerd. Beiden zijn ingrediënten voor een uit te werken recreatieve zonering. In 2024 zijn we al begonnen met zonering met aanpassingen van rustgebieden, hondenregeling, het verminderen van ingangen en het dichtleggen van sluippaadjes. Hierbij wordt gezorgd dat toegankelijkheid van een gebied gewaarborgd wordt, maar er ook voldoende bescherming en rust is voor de natuur

Veiligheid
De veiligheid voor mens en dier is belangrijk. Wij zetten in op het in stand houden van duidelijke en veilige wandel-, fiets- en ruiterroutes. Als er onveilige situaties in onze terreinen worden gesignaleerd, ondernemen wij actie. De inrichting en het beheer van de schaapskooi en begrazingsbeheer gebeurt met aandacht voor dierenwelzijn en veiligheid naar mensen (werknemers en bezoekers), bijvoorbeeld ten aanzien van risico's op zoönoses (van dier op mens overdraagbare ziekten).

We onderhouden actief contact met veiligheidsorganisaties (politie, brandweer en ambulancedienst) en nemen zo nodig maatregelen. Hierbij is specifiek aandacht voor natuurbranden en toegankelijkheid van de gebieden in geval van ongelukken en incidenten.

Gastheerschap

Afgelopen jaren is gebruik gemaakt van extra financiële middelen voor versterking van gastheerschap, toezicht en handhaving. In de afgelopen jaren is er extra capaciteit gerealiseerd en ingezet. Zo zijn er nu zes boswachters/BOAs actief.

Financiële toelichting Beheer en openstelling gebieden

Beheer en openstelling gebieden	2025	2026 na wijziging	2027
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€ -	€ -	€ -
Afdrachten aan verbonden organisaties	€ -	€ -	€ -
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€ -	€ -	€ -
Uitbesteed werk	€ 1.243.002	€ 1.358.165	€ 1.248.075
ICT	€ 106.407	€ 111.382	€ 111.640
Personeelskosten	€ 1.674.732	€ 1.677.110	€ 1.710.378
Huisvestingskosten			
Kantoor- en algemene kosten	€ 125.726	€ 167.791	€ 132.911
Afschrijving	€ 121.766	€ 147.690	€ 149.090
Totaal	€ 3.271.632	€ 3.462.138	€ 3.352.094

Ten opzichte van de begroting 2026 nemen de lasten af met k€ 110.
Voornamelijk als gevolg van het feit dat de éénmalige uitgaven uit de 1e begrotingswijziging 2026 zijn vervallen, dit betreft:

* éénmalig hogere monitoring kosten als gevolg van de kwaliteitstoets	-/- k€ 50
* aanleg paddenscherm	-/- k€ 39
* vervanging deuren Schaapskooi Laren	-/- k€ 26
* verlaging toerekening kantoor, vervallen archiefwerkzaamheden	-/- k€ 35
Loon- en prijsmutaties 2026/2027	+ k€ 40

3.1.2.2 Aankopen/verwervingen

Aankopen/Grondverwerving

In potentie zijn alle terreinen in het Gooi met natuurschoon (met waarden van natuur en landschap, al dan niet gecombineerd met recreatie en cultuurhistorie) voor de stichting aankoopwaardig. Per situatie wordt bekeken of verwerving wenselijk en mogelijk is. Naast een meer actieve grondverwervingsstrategie is het ook zinvol om kleine incourante stukjes grond met een andere functie dan natuur en zonder natuurwaarde en of aansluiting op andere natuur, af te stoten.

Financiële toelichting Aankopen/grondverwerving

Aankopen/verwervingen	2025	**2026 na wijziging**	**2027**
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€ -	€ -	€ -
Afdrachten aan verbonden organisaties	€ -	€ -	€ -
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€ 7.384	€ 45.000	€ -
Uitbesteed werk	€ -	€ -	€ -
ICT	€ -	€ -	€ -
Personeelskosten	€ 20.221	€ 20.681	€ 20.795
Huisvestingskosten	€ -	€ -	€ -
Kantoor- en algemene kosten	€ -	€ -	€ -
Afschrijving	€ -	€ -	€ -
Totaal	€ 27.605	€ 65.681	€ 20.795

De lasten vallen ten opzichte van de begroting 2026 na wijziging lager uit in verband met het feit dat voor het begrotingsjaar (nog) geen concrete plannen zijn om gronden te verwerven. In 2026 heeft een grondruil plaatsgevonden met de gemeenten Blaricum en Laren, totaal k€ 45 afname.

.

3.1.2.3 Educatie, draagvlak, profilering/voorlichting en vrijwilligers

Mensen vinden de natuur vaak vanzelfsprekend. Maar dat is het absoluut niet! Het is echt bijzonder dat we in zo'n sterk verstedelijkt gebied nog zoveel natuurwaarde hebben. Het is daarom belangrijk dat wij als organisatie laten zien wat er nodig is om de Gooise natuur en landschap te behouden. Dit draagt bij aan draagvlak/begrip voor ons werk als natuurbeschermingsorganisatie. Een toename in zichtbaarheid is hiervoor noodzakelijk.

We hebben in 2024 het voornemen uit het beleidsplan opgepakt om het ambassadeurschap van inwoners te definiëren en verder vorm te geven, dit wordt in 2025 geïmplementeerd met een doorloop naar 2026 en later. Het versterken van het ambassadeurschap van eenieder die betrokken is of zich betrokken voelt bij het GNR vraagt immers om continue aandacht

Vanaf 2022 is de educatievisie met een looptijd van 3 jaar tot uitvoering gebracht. Het GNR wil bereiken dat alle jeugd in het Gooi tussen 4 en 18 jaar via een educatieprogramma topervaringen beleeft in de natuurgebieden van het Goois Natuurreservaat. Daarnaast wil het GNR ook voor inwoners/volwassen bezoekers aan de gebieden een aantal specifieke activiteiten aanbieden, met name in aansluiting op actuele ontwikkelingen. Met deze ervaringen en activiteiten willen wij bereiken dat deze doelgroepen het verhaal van de Gooise natuur leren kennen, een band opbouwen met de natuur in hun eigen omgeving, respect en zorgzaamheid ontwikkelen en het belang inzien van natuurbescherming. Medio 2025 is dit project afgerond. Omdat niet alle wensen uit de educatievisie een plek konden krijgen in het lopende project, is in het voorjaar van 2026 een vervolgproject opgestart. De extra jaarlijkse last hiervan ad k€ 10 is vanaf dienstjaar 2026 opgenomen

Naast educatieve programma's zijn ook educatieve faciliteiten van belang. Alle voorbereidingen zijn in volle gang, voor de nieuwbouw van het Groepsverblijf 't Laer. Het nieuwe groepsverblijf wordt opgeleverd eind 2026/begin 2027. Deze accommodatie verhuren wij aan scholen die een groepsruimte zoeken voor natuurbeleving, natuureducatie of veldonderzoek. Ook biedt het gebouw onderdak aan groepen die kleinschalig natuurbeheer verrichten. Het oude groepsverblijf is in 2025, om veiligheidsredenen, hierop vooruitlopend al gesloopt.

We werken al jaren samen met een aantal natuur-, educatie- en erfgoedpartners in de regio. Gezamenlijk wordt de Infoschuur geëxploiteerd; de kosten/opbrengsten worden gedeeld. Deze samenwerking wordt waardevol gevonden en voorgezet.

Bij het Goois Natuurreservaat zijn zo'n 380 vrijwilligers actief. Er zijn vrijwilligers die het leuk vinden om op een vaste ochtend of middag in de week met zaag en schop aan de slag te gaan. Ook zijn er vrijwilligers die presentaties, excursies en voorlichting geven over en in de natuur en er zijn vrijwilligers die flora en fauna inventariseren. Het vrijwilligersbestand is de afgelopen jaren gestaag gegroeid, dat is natuurlijk geweldig maar groei is geen doel op zich. Voor de komende jaren willen we de groep vrijwilligers op een gelijk niveau te houden, zodat ieder ook de aandacht en begeleiding kan krijgen die hij/zij verdient. We betrekken de vrijwilligers bij de doelstellingen en het werk van GNR en zetten in op het verder professionaliseren van de werkzaamheden door middel van uitwisseling van ervaringen en training. Ook zorgen we ervoor dat de faciliteiten voor vrijwilligers op orde zijn zoals gereedschap en kleding, en plekken waar vrijwilligers kunnen verzamelen en spullen kunnen opbergen.

Financiële toelichting Educatie, draagvlak, profilering/voorlichting en vrijwilligers

Educatie, draagvlak, profilering/voorlichting en vrijwilligers						
		2025		**2026**		**2027**
				na wijziging		
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€	-	€	-	€	-
Afdrachten aan verbonden organisaties	€	-	€	-	€	-
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€	-	€	-	€	-
Uitbesteed werk	€	190.324	€	240.745	€	246.745
ICT	€	29.020	€	30.376	€	30.447
Personeelskosten	€	288.233	€	277.604	€	300.238
Huisvestingskosten	€	-	€	-		
Kantoor- en algemene kosten	€	7.555	€	13.596	€	8.637
Afschrijving	€	-	€	4.060	€	4.060
Totaal	€	515.132	€	566.381	€	590.127

De lasten nemen toe als gevolg van de loon- en prijsmutaties in 2027. Daar staat tegenover dat de toegerekende lasten van kantoor-en algemene kosten lager uitvallen door het vervallen van de eenmalige archiefwerkzaamheden in 2026.

3.1.2.4 Strategie, beleid en belangenbehartiging

Belangenbehartiging
Er zijn veel maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen die de natuur en het landschap binnen en buiten het Goois Natuurreservaat direct of indirect raken. Het kan hierbij gaan om planprocedures, gebiedsprocessen en projecten die door overheden en andere partijen zijn gestart. Daarbij wordt regelmatig gevraagd om een actieve inbreng van GNR. Indien er raakvlakken zijn met ons werk, gaan we hierop in.

De insteek die wordt gekozen gaat altijd uit van het behouden en of versterken van de natuur-, de landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden van het Goois Natuurreservaat vanuit het motto "Koester ons groene thuis".
We doen dit met een duidelijke en zoveel mogelijk positieve en constructieve boodschap. Als de boodschap zich ervoor leent, dragen we deze boodschap uit zodat burgers en stakeholders zien hoe we ons opstellen ten opzichte van ontwikkelingen. Dit draagt bij aan naamsbekendheid, zichtbaarheid, bewustwording en steun voor ons werk.

Hieronder staan een aantal projecten en processen waaraan GNR de komende jaren een bijdrage aan zal leveren:

Natuurverbindingen
Provincie Noord-Holland werkt gestaag door aan de planvorming voor de aanleg van de laatste grote natuurverbinding, de Westerheidebrug over de N525, die de Westerheide en de Zuiderheide met elkaar zal verbinden. GNR is hierbij nauw betrokken. In het voorjaar van 2026 is het project van start gegaan.

Daarnaast zet het GNR zich de komende jaren in om meer kleinere faunaverbindingen, zoals dassentunnels en amfibieëngoten, in de lokale wegen te realiseren of te optimaliseren.

Water als basisvoorwaarde voor natuur
Alhoewel het Gooi een overwegend droog gebied is, speelt water een belangrijke rol in het Goois Natuurreservaat. Denk hierbij aan vennen, plassen, zanderijvaarten, poelen, natte heide en natte graslanden. Er zijn veel planten en diersoorten gebonden aan water. Water is dus essentieel uit een oogpunt van biodiversiteit. Er zijn de nodige zorgen over de waterbeschikbaarheid in de toekomst, ook voor de natuur.
GNR participeert in diverse onderzoeken rondom water zoals Ecohydrologisch onderzoek naar kwel Gooi en Vechtstreek, Wateraanvoer en aanvulling Gooi (WAAG) en Toekomstbestendige Heuvelrug, Gooi en Vechtstreek. Komende jaren worden vervolgonderzoeken uitgevoerd. Voor de GNR-inbreng ligt telkens de focus op het watersysteem van de gehele Gooi en Vechtstreek en de beschikbaarheid van voldoende (kwel)water van de goede kwaliteit voor de natuurgebieden in Gooi en Vechtstreek.
We brengen door middel van een deskundigenonderzoek in 2026-2027 de ecosysteemdiensten die het Goois Natuurreservaat vervult in beeld. Ook de financiële waarde van die ecosysteemdiensten worden in kaart gebracht.

Ruimtelijke ontwikkelingen
GNR is betrokken bij de diverse ruimtelijke plannen, processen en ontwikkelingen voor o.a. Driftweg Naarden, voormalig Tergooi ziekenhuis Blaricum (Craibosch), Naarderbos en voormalige Philipslocatie Hilversum. Per situatie wordt bekeken in welke mate de natuur-, landschappelijke-, recreatieve en cultuurhistorische waarden in geding zijn en of er zich kansen voordoen voor verbeteringen. Als dat het geval is, worden de gezichtspunten en inzichten naar voren gebracht en indien zinvol in de media uitgedragen.

Programma Natuur, fase 2 (2025-2030)
Er zijn voorstellen ingediend voor Programma Natuur, fase 2; natuurherstel binnen natuurgebieden. Het betreft een vervolg op fase 1 namelijk bodemherstelmaatregelen en bestrijding van invasieve soorten. In 2025 is de provinciale subsidiebeschikking afgegeven en van 2026 is een start gemaakt met de uitvoering (zie ook het onderdeel projecten).

Netwerken
GNR werkt in een netwerk met andere partners waaronder die van de gezamenlijke terreinbeherende organisatie in Noord-Holland (TBO-NH) en belangenorganisaties zoals de Vrienden van 't Gooi. Er vindt voortdurend afstemming plaats over ontwikkelingen, (overheids-)plannen en projecten op het provinciale en regionale niveau. Het TBO-NH organiseert jaarlijks een Nieuwjaar- en netwerkbijeenkomst voor bestuur en politiek waar GNR vertegenwoordigd is.

Provinciale Dialoogdag vrijwilligers in de natuur
Voor alle vrijwilligers die actief zijn in het natuur- en landschapsbeheer in Noord-Holland vindt jaarlijks een ontmoetingsbijeenkomst plaats. Er zijn diverse thema's en workshops waaraan vrijwilligers kunnen deelnemen. GNR neemt hieraan actief deel.

LandschappenNL
Halverwege 2024 heeft GNR zich aangesloten bij de koepel van provinciale landschappen. Het belang is lobby op voor GNR relevante onderwerpen op rijksniveau, kennisuitwisseling, deelname gezamenlijke campagnes en continuering geldstroom van de Postcodeloterij. Vanaf 2026 verkrijgt GNR de Postcodeloterij-bijdrage dan ook via LandschappenNL De bijdrage wordt overgemaakt op rekening van GNR en is binnen de begroting van GNR ondergebracht in de bestemmingsfonds extra investeringen en projecten.

Bestuur en de participantenbijdragen
Het werk van het Goois Natuurreservaat wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdragen van de participanten aan de begroting van de stichting. De bijdragen van de participanten vormen, samen met de subsidie op basis van de Subsidieregeling Natuur en Landschapsbeheer, de belangrijkste financiële basis voor het dagelijks beheer van de natuurterreinen (zie toelichting baten uit overheidssubsidies).

We zetten ons in voor blijvende open contactlijnen met de gemeenten, de gemeenteraden en met de raadsleden. Dat kan zijn bij de behandeling van de begroting, jaarverslag en jaarrekening in de raadscommissies maar ook tussentijds naar gelang het onderwerp en de aanleiding. We organiseren ten minste één keer per jaar een bijeenkomst voor raadsleden om de contacten te onderhouden en hen de gelegenheid te bieden iets meer te weten te komen over de praktijk van het beheer van natuur en landschap in het Gooi.

Financiële toelichting Strategie, beleid en belangenbehartiging

Strategie, beleid en belangenbehartiging						
		2025		**2026**		**2027**
				na wijziging		
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€	-	€	-	€	-
Afdrachten aan verbonden organisaties	€	-	€	-	€	-
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€	-	€	-	€	-
Uitbesteed werk	€	8.953	€	116.830	€	22.310
ICT	€	29.020	€	30.376	€	30.447
Personeelskosten	€	384.566	€	336.171	€	416.693
Huisvestingskosten	€	-	€	-	€	-
Kantoor- en algemene kosten	€	8.587	€	11.906	€	7.563
Afschrijving	€	-	€	-	€	-
Totaal	€	431.126	€	495.283	€	477.013

In verband met de vacature Hoofd Beleid, Ondersteuning & Externe relaties, wordt gedurende het 1e halfjaar van 2026 een interimhoofd ingehuurd, daardoor zijn de kosten van uitbesteed werk in 2026 fors hoger. Een deel van deze kosten ad k€ 55 wordt gedekt door de vrijval van salarislasten (onderdeel van de personeelskosten) als gevolg van de vacature. Voorzien is dat de vacature medio 2026 is vervuld en daarmee komt in 2027 komt het inhuurbedrag te vervallen en worden de personeelskosten inclusief loonstijging op het normale niveau geraamd.

3.1.2.5 Instandhouding gebouwen

Het GNR heeft niet alleen gronden, maar ook opstallen/gebouwen. Er is een visie op het gebouwenbeheer ontwikkeld waarin is opgenomen welke gebouwen van belang zijn om te behouden en in stand te houden.

Financiële toelichting Instandhouding gebouwen

Instandhouding gebouwen	2025	2026 na wijziging	2027
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€ -	€ -	€ -
Afdrachten aan verbonden organisaties	€ -	€ -	€ -
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€ -	€ -	€ -
Uitbesteed werk	€ 54.350	€ 160.885	€ 160.885
ICT	€ -	€ -	€ -
Personeelskosten	€ 30.331	€ 31.022	€ 31.192
Huisvestingskosten	€ 4.500	€ -	€ -
Kantoor- en algemene kosten	€ -	€ -	€ -
Afschrijving	€ 11.046	€ 11.315	€ 11.315
Totaal	€ 100.227	€ 203.222	€ 203.392

3.1.2.6 Projecten

Projectenprogramma
Het projectenprogramma biedt inzicht in de geplande projecten en draagt bij aan een projectmatige aanpak en een betere sturing op realisatie van projecten.

Projecten die in 2027 (en de daaropvolgende jaren) in uitvoering zijn:
- *Vernieuwen of in sommige gevallen opheffen van parkeer- en dagrecreatieterreinen;*
- *Vervolg op het lopende educatieproject om openstaande wensen uit de educatievisie te realiseren;*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Hoorneboeg (incl. deelgebied Hilversums Wasmeer);*
- *Uitvoeren optimalisatie natuurverbinding Laarderhoogt;*
- *Uitbreiden van het rustgebied bij en optimaliseren van de toelopen van de Natuurbrug Laarderhoogt (anticiperend op de aanleg van de nieuwe woonwijk Buurtschap Crailo);*
- *Realiseren van het uitvoeringsplan van het Programma Natuur, fase 2;*
- *Participeren in het provinciale project om te komen tot een definitief ontwerp voor natuurbrug N525/Westerheide*
- *Upgrade Schaapskooi Blaricum als "bezoekershotspot", verbeteren inrichting en functionaliteit van buitenterrein en binneninrichting.*
- *Opstellen en uitvoeren van een visie en ontwikkelplan voor de oude schaapskooi in Laren*
- *De voorbereiding en begeleiding van de bouw van de toekomstbestendige huisvesting van de werkorganisatie van GNR in combinatie met de Infoschuur.*

De in 2022 goedgekeurde projecten van Programma Natuur Fase 1 (maatregelen in verband met de hoge stikstofbelasting in onze natuurgebieden) waarvoor subsidie is toegekend, zijn in 2025 en 2026 in de uitvoeringsfase. In het voorjaar van 2025 is een aanvraag ingediend voor fase 2, die gericht is op de uitvoering van maatregelen op basis van de resultaten uit fase 1. Inmiddels is de subsidiebeschikking ontvangen en is in 2026 gestart met de maatregelen.

Voor een deel van deze projecten zullen in 2026 inventarisaties en/of planuitwerkingen worden opgesteld. Op basis daarvan worden keuzes gemaakt voor de uitvoeringsfase. Dat zorgt ervoor dat de financiële raming en planning van deze projecten een onzekerheidsmarge kent. Het projectenprogramma wordt gedurende het begrotingsjaar regelmatig geactualiseerd op basis van de dan beschikbare informatie.

Financiële toelichting Projecten

Projecten	2025	2026 na wijziging	2027
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€ -	€ -	€ -
Afdrachten aan verbonden organisaties	€ -	€ -	€ -
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€ -	€ 427.100	€ -
Uitbesteed werk	€ 1.394.211	€ 3.870.228	€ 2.311.071
ICT	€ 19.347	€ 20.251	€ 20.298
Personeelskosten	€ 159.593	€ 258.936	€ 243.067
Huisvestingskosten	€ -	€ -	€ -
Kantoor- en algemene kosten	€ 5.945	€ 12.730	€ 8.087
Afschrijving	€ -	€ -	€ -
Totaal	€ 1.579.096	€ 4.589.245	€ 2.582.523

Voor de mutaties in het uitbesteed werk wordt verwezen naar het meerjarenprogramma projecten 2026-2029.

3.1.2.7 Fondsenwerving

Voorjaar 2026 is de profilerings- en fondsenwervingsstrategie geëvalueerd, wat op onderdelen tot wijziging in focus en uitvoering kan leiden in 2026 en latere jaren. Op hoofdlijnen zal de ingezette koers worden voortgezet, omdat we zien dat deze succesvol is. Met name de gebiedsgerichte benadering waarbij we bewoners laten zien welke unieke natuurgebieden van GNR dicht bij hun huis zijn, blijken effectief te zijn. Daarnaast gaan we steeds actiever inzetten op nalatenschappen en bijeenkomsten met relaties. GNR is de laatste jaren steeds zichtbaarder geworden en het aantal donateurs en andere giften groeien gestaag.

Financiële toelichting Fondsenwervingskosten

Fondsenwervingskosten	2025	2026 na wijziging	2027
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€ -	€ -	€ -
Afdrachten aan verbonden organisaties	€ -	€ -	€ -
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€ -	€ -	€ -
Uitbesteed werk	€ 51.379	€ 90.260	€ 71.760
ICT	€ 9.673	€ 10.125	€ 10.149
Personeelskosten	€ 94.777	€ 95.867	€ 98.135
Huisvestingskosten		€ -	
Kantoor- en algemene kosten	€ 2.642	€ 4.527	€ 2.876
Afschrijving	€ -	€ -	€ -
Totaal	€ 158.472	€ 200.779	€ 182.920

In 2026 is een éénmalig extra budget ad k€ 20 beschikbaar gesteld voor een gezamenlijke nalatenschap campagne van alle provinciale landschappen/LandschappenNL
De lasten nemen toe als gevolg van de loon- en prijsmutaties in 2027.

3.1.2.8 Kosten beheer en administratie

Op dit onderdeel zijn alle kosten opgenomen die niet rechtstreeks aan bovenstaande doelstellingen kunnen worden toegerekend.
Het GNR baseert zich op de richtlijn van Goede Doelen Nederland voor de verdeling van uitvoeringskosten van de eigen organisatie.

Kostensoort	Toerekening aan beheer en administratie
Directie	100% beheer en administratie
Controller	100% beheer en administratie
Personeelskosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
ICT	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Huisvesting/facilitair	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Juridische kosten	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling
Verzekeringen	Voor zover niet toerekenbaar aan doelstelling

Financiële toelichting Beheer en administratie

Beheer en administratie		2025		2026 na wijziging		2027
Verstrekte projectsubsidies en bijdragen	€	-	€	-	€	-
Afdrachten aan verbonden organisaties	€	-	€	-	€	-
Aankopen/verwervingen en grondzaken	€	-	€	-	€	-
Uitbesteed werk	€	3.732	€	2.640	€	3.640
ICT	€	58.040	€	60.753	€	60.895
Personeelskosten	€	711.665	€	675.572	€	696.694
Huisvestingskosten	€	37.445	€	43.980	€	43.980
Kantoor- en algemene kosten	€	147.330	€	161.279	€	150.023
Afschrijving	€	5.544	€	35.675	€	35.675
Totaal	€	963.757	€	979.899	€	990.907

De lasten nemen toe als gevolg van de loon- en prijsmutaties in 2027.

3.1.2.9 Kostenverdeelstaat algemene en ondersteunende kosten

Op dit onderdeel zijn alle kosten opgenomen die niet rechtstreeks aan bovenstaande doelstellingen, fondsenwerving en/of beheer en administratie kunnen worden toegerekend. Dit betreft facilitaire-/kantoor kosten (verdeling op basis van fte), ICT kosten (verdeling per werkplek), HRM/personeelszaken (verdeling per fte) en grondzaken/vastgoed (procentuele verdeling).

Algemene en ondersteunende kosten	Jaarrekening 2025	Gewijzigde begroting 2026	Begroting 2027
facilitaire-/kantoorkosten	€ 115.145	€ 185.065	€ 117.565
automatisering/ICT kosten	€ 266.888	€ 276.720	€ 279.860
HRM/personeelszaken	€ 158.508	€ 133.380	€ 137.610
grondzaken/vastgoed	€ 85.058	€ 85.170	€ 87.290
Totaal	€ 625.600	€ 680.335	€ 622.325
Doorbelast aan:			
Beheer en openstelling gebieden	€ 317.184	€ 340.193	€ 307.289
Aankopen/Verwervingen	€ 20.221	€ 20.681	€ 20.795
Educatie, draagvlak, profilering en vrijwilligers	€ 48.466	€ 55.556	€ 50.872
Strategie, beleid & belangenbehartiging	€ 51.121	€ 52.643	€ 48.553
Instandhouding gebouwen	€ 30.331	€ 31.022	€ 31.192
Projecten	€ 34.648	€ 43.827	€ 39.422
Wervingskosten	€ 16.474	€ 18.509	€ 16.950
Kosten beheer en administratie	€ 107.155	€ 117.904	€ 107.252
Totaal	€ 625.600	€ 680.335	€ 622.325

In 2027 vervalt het éénmalig budget ad k€ 67,5 dat bij de 1e begrotingswijziging 2026 beschikbaar is gesteld voor het uitvoeren van archiefwerkzaamheden.
Daar staat tegenover dat de lasten toenemen gevolg van de loon- en prijsmutaties in 2027.

3.1.2.10 Resultaatbestemming/reservemutaties

De begroting 2027 sluit met een klein positiefsaldo voor resultaatbestemming van € 1.620. Hieronder wordt toegelicht hoe het resultaat uiteindelijk bestemd wordt en welke mutaties hieruit voortvloeien voor de bestemmingsreserves en -fondsen.

	Begroting 2027
Continuïteitsreserve:	
Algemene Egalisatie reserve	€ -
Bestemmingsreserves:	
a. Reserve Natuurbeheer	€ 5.630
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ -1.000.000
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 21.890
d. Reserve beleid en communicatie/draagvlak	€ -
Bestemmingsfondsen:	
a. Exploitatie Infoschuur	€ -
b. Verwerving, 1e inrichting en onderhoud verwervingen	€ -
c. Extra investeringen/projecten (NPL/private gelden)	€ 974.100
Totaal	€ 1.620
+=toevoeging - =aanwending	

Bestemmingsreserves

Ad a In verband met de vernieuwing van de terreinbebording is een bedrag van ruim k€ 56 ten laste van de reserve Natuurbeheer gebracht. De besparing op het jaarlijkse onderhoud als gevolg van de vernieuwing wordt gedurende 10 jaar weer toegevoegd aan deze reserve.

Ad b Op het meerjarenprojectenprogramma is het project toekomstbestendige huisvesting opgenomen. De dekking van dit project komt voor een groot deel uit de reserve gebouwd vastgoed.

Dit betreft de aanwending voor de verwachte lasten van het project in 2027 (zie ook het Meerjaren Projectenprogramma).

Ad c Voor de vervanging van het materieel voor onderhoud van de rijwielpaden in het GNR wordt jaarlijks een bedrag ten laste van de exploitatie gereserveerd.

Bestemmingsfondsen

Ad c De jaarlijkse bijdrage van de Postcodeloterij en opbrengsten van donateurs worden onder aftrek van de gemaakte kosten toegevoegd aan het bestemmingsfonds Extra investeringen/projecten. Dit fonds wordt de komende jaren ingezet om grote projecten/aankopen te kunnen financieren (denk daarbij aan het uitvoeren van de tweede fase parkeervisie 2018, toekomst bestendige huisvesting en grote terreinaankopen). Voorstellen daartoe worden separaat ter besluitvorming aan het bestuur voorgelegd.

Hieronder wordt het geraamde verloop van alle (bestemmings)reserves en fondsen weergegeven.

	Stand per 1-1-2027	Storting 2027	Aanwending 2027	Stand per 31-12-2027
Statutaire en algemene-/continuïteitsreserve				
a. Statutaire reserve stichtingskapitaal	€ 272	€ -	€ -	€ 272
b. Egalisatiereserve Algemeen	€ 205.395	€ -	€ -	€ 205.395
sub-totaal statutaire en algemene-/continuïteitsreserve	*€ 205.667*	*€ -*	*€ -*	*€ 205.667*
Bestemmingsreserves				
a. Reserve Natuurbeheer	€ 871.329	€ 5.630	€ -	€ 876.959
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ 2.700.493	€ -	€ 1.000.000	€ 1.700.493
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 117.034	€ 21.890	€ -	€ 138.924
d. Beleid en communicatie/draagvlak	€ 82.464	€ -	€ -	€ 82.464
sub-totaal bestemmingsreserves	*€ 3.771.320*	*€ 27.520*	*€ 1.000.000*	*€ 2.798.840*
Bestemmingsfondsen				
a. Exploitatie Infoschuur	€ 44.255	€ -	€ -	€ 44.255
b. Verwerving, 1e inrichting en onderhoud verwervingen	€ 357.120	€ -	€ -	€ 357.120
c. Extra investeringen/projecten (NPL/private gelden)	€ 1.094.856	€ 974.100	€ -	€ 2.068.956
sub-totaal bestemmingsfondsen	€ 1.496.231	€ 974.100	€ -	€ 2.470.331
Totalen reserves en fondsen	€ 5.473.218	€ 1.001.620	€ 1.000.000	€ 5.474.838

3.2 *Meerjarenramingen (inclusief projectenprogramma) 2027 tot en met 2030*

Hieronder wordt het meerjarenperspectief geschetst. De ramingen zijn ten opzichte van het begrotingsjaar in constante prijzen opgenomen. Het GNR verwerkt in het meerjarenperspectief geen nieuw beleid. Uitgangspunt is dat nieuwe initiatieven binnen het bestaande budgettaire kader worden uitgevoerd.

De jaarlijkse mutaties als gevolg van loon- en prijsstijgingen worden telkens verwerkt in het 1e jaar van de meerjarenramingen.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

bedragen x 1000	Meerjarenbegroting 2027-2030			
	2027	2028	2029	2030
Baten				
Baten van particulieren	€ 314,0	€ 314,0	€ 314,0	€ 314,0
Baten van bedrijven	€ 30,0	€ 30,0	€ 30,0	€ 30,0
Baten van loterijorganisaties	€ 918,0	€ 918,0	€ 918,0	€ 918,0
Baten van subsidies van overheden	€ 5.778,8	€ 6.446,2	€ 5.469,2	€ 5.114,7
Baten van andere org.zonder winststreven	€ 727,1	€ 950,6	€ 430,6	€ 128,6
Totaal van de geworven baten	€ 7.767,9	€ 8.658,8	€ 7.161,8	€ 6.505,3
Baten uit bezit	€ 488,0	€ 488,0	€ 488,0	€ 488,0
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	€ 108,6	€ 108,6	€ 108,6	€ 108,6
Overige baten	€ -	€ -	€ -	€ -
Bijzondere baten				
Verkoop van activa	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Mutatie onderhanden werk projecten				
Per saldo toe-/afname ohw projecten	€ 36,7	€ -	€ -	€ -
Totaal van de baten	**€ 8.401,2**	**€ 9.255,4**	**€ 7.758,4**	**€ 7.101,9**
Lasten				
Besteed aan doelstellingen				
Beheer en openstelling gebieden	€ 3.352,1	€ 3.352,1	€ 3.352,1	€ 3.352,1
Aankopen/Verwervingen	€ 20,8	€ 20,8	€ 20,8	€ 20,8
Educatie, draagvlak, profilering en vrijwilligers	€ 590,1	€ 590,1	€ 590,1	€ 590,1
Strategie, beleid & belangenbehartiging	€ 477,0	€ 477,0	€ 477,0	€ 477,0
Instandhouding gebouwen	€ 203,4	€ 203,4	€ 203,4	€ 203,4
Projecten	€ 2.582,5	€ 2.396,8	€ 899,8	€ 243,3
Mutatie Onder Handen Werk projecten				
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	€ 7.225,9	€ 7.040,2	€ 5.543,2	€ 4.886,7
Kosten Fondsenwerving	€ 20,8	€ 20,8	€ 20,8	€ 20,8
Kosten beheer en administratie	€ 990,7	€ 990,7	€ 990,7	€ 990,7
	€ 1.011,5	€ 1.011,5	€ 1.011,5	€ 1.011,5
Totaal van de lasten	**€ 8.237,4**	**€ 8.051,7**	**€ 6.554,7**	**€ 5.898,2**
Saldo voor financiële baten en lasten	**€ 163,7**	**€ 1.203,7**	**€ 1.203,7**	**€ 1.203,7**
Resultaat financiële baten en lasten	€ -	€ -	€ -	€ -
Saldo van baten en lasten voor resultaat bestemming	**€ 163,7**	**€ 1.203,7**	**€ 1.203,7**	**€ 1.203,7**
Resultaat bestemming				
Continuïteitsreserve:				
Algemene Egalisatie reserve	€ -	€ -	€ -	€ -
Bestemmingsreserves:				
a. Reserve Natuurbeheer	€ 5,6	€ 5,6	€ 5,6	€ 5,6
b. Reserve gebouwd vastgoed	€ -1.000,0	€ -		€ -
c. Reserve vervanging materieel RPV	€ 21,9	€ 21,9	€ 21,9	€ 21,9
d. Reserve beleid en communicatie/draagvlak	€ -	€ -	€ -	€ -
Bestemmingsfondsen:				
a. Exploitatie Infoschuur	€ -	€ -	€ -	€ -
b. Verwerving, 1e inrichting en onderhoud verwervingen	€ -	€ -	€ -	€ -
c. Extra investeringen/projecten (NPL/private gelden)	€ 974,1	€ 1.014,1	€ 1.014,1	€ 1.014,1
Totaal	€ 1,6	€ 1.041,6	€ 1.041,6	€ 1.041,6
+=toevoeging - =aanwending				

3.3 Staat van baten en lasten ingedeeld naar Niet-Economische Activiteiten en Economische Activiteiten

In 2025 is in opdracht van de gemeente Hilversum een staatsteunrechtelijk advies PwC PS Legal uitgebracht over de activiteiten van het GNR. Om staatssteun issues uit te sluiten dient het GNR een gescheiden boekhouding te hanteren voor de Niet Economische Activiteiten (N-ECA) en Economische Activiteiten (ECA).

In onderstaande tabel ontleent aan het genoemde advies worden de activiteiten van het GNR ingedeeld in Niet-Economische Activiteiten en Economische Activiteiten *(bron: "Staatssteunrechtelijke advisering financiering GNR Gemeente Hilversum" van PwC PS Legal, november 2025)*.

Niet-economisch en nevengeschikte activiteiten	Economische activiteiten
Natuurbeheer	Verhuur/verpachten gronden, waaronder aan agrariërs, de seizoenscamping, Sportpark Crailoo en 't Pandje.
Recreatievoorzieningen	Verhuur/verpachting woningen
Archeologisch/cultuur historisch erfgoed	Ruiterregeling
Veebeheer	Webshop
Houtverkoop	Exploitatie nieuw groepsverblijf
Agrarisch (enggronden)	Algemene bedrijfskosten*
Educatie	
Communicatie	
Vrijwilligersbeheer	
Belangenbehartiging, beleid en participanten	

* De algemene bedrijfskosten moeten worden toegerekend aan economische / niet-economische activiteiten. Dit kan op basis van percentages. Bijvoorbeeld: 90% van de activiteiten (op basis van kosten) van GNR zijn niet-economisch. Dan mag 90% van de algemene bedrijfskosten, zonder staatssteunrisico, met de participantenbijdrage worden gefinancierd. Voor de overig 10% moet dan een andere financieringsbron worden ingezet.

In de volgende tabel wordt een overzicht gegeven van de staat van baten en lasten van het GNR onderscheiden naar Niet Economische Activiteiten en Economische Activiteiten.

Zoals uit de totalen onderaan de tabel blijkt worden de overheidssubsidies/bijdragen niet gebruikt om economische activiteiten te bekostigen.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	Begroting 2027		
	N-ECA	ECA	totaal
Baten			
Baten van particulieren	€ 314.020	€ -	€ 314.020
Baten van bedrijven	€ 30.000	€ -	€ 30.000
Baten van loterijorganisaties	€ 918.000	€ -	€ 918.000
Baten van subsidies van overheden	€ 5.778.810	€ -	€ 5.778.810
Baten van andere org.zonder winststreven	€ 727.075	€ -	€ 727.075
Totaal van de geworven baten	€ 7.767.905	€ -	€ 7.767.905
Baten uit bezit	€ 16.080	€ 471.940	€ 488.020
Baten als tegenprestatie voor producten/diensten	€ -	€ 108.600	€ 108.600
Overige baten	€ -	€ -	€ -
Mutatie onderhanden werk projecten			
Per saldo toe-/afname ohw projecten	€ 36.666	€ -	€ 36.666
Totaal van de baten	**€ 7.820.651**	**€ 580.540**	**€ 8.401.191**
Lasten			
Besteed aan doelstellingen			
Beheer en openstelling gebieden	€ 3.217.734	€ 134.360	€ 3.352.094
Aankopen/Verwervingen	€ 20.795	€ -	€ 20.795
Educatie, draagvlak, profilering en vrijwilligers	€ 534.657	€ 55.470	€ 590.127
Strategie, beleid & belangenbehartiging	€ 477.013	€ -	€ 477.013
Instandhouding gebouwen	€ 31.192	€ 172.200	€ 203.392
Projecten	€ 2.582.523	€ -	€ 2.582.523
Totaal van bestedingen aan doelstellingen	€ 6.863.914	€ 362.030	€ 7.225.944
Kosten Fondsenwerving	€ 182.920	€ -	€ 182.920
Kosten beheer en administratie *1	€ 916.404	€ 74.303	€ 990.707
Totaal fondsenwerving en beheer & administratie	€ 1.099.324	€ 74.303	€ 1.173.627
Totaal van de lasten	**€ 7.963.238**	**€ 436.333**	**€ 8.399.571**
Saldo voor financiële baten en lasten	**€ -142.587**	**€ 144.207**	**€ 1.620**
Resultaat financiële baten en lasten	€ -	€ -	€ -
Saldo van baten en lasten voor resultaat bestemming	**€ -142.587**	**€ 144.207**	**€ 1.620**

*1 In afwijking van de suggestie onderaan de tabel uit het rapport van PwC wordt standaard 7,5% van de kosten van Beheer en Administratie toegerekend aan de Economische Activiteiten. Bij het GNR gaan we uit van de verhouding Baten van Economische Activiteiten ten opzichte van Baten van Niet-Economische Activiteiten. Over de laatste drie jaar komt hier een percentage uit met een bandbreedte van 7 tot 7,5%.

3.4 Geprognotiseerde balans 2027 en financiële kengetallen

3.4.1 Geprognotiseerde balans 2027

BALANS NA RESULTAATBESTEMMING PER 31 DECEMBER								
bedragen x 1000								
	2027		2026			2027		2026	
ACTIVA					PASSIVA				
Vaste activa					**Reserves en fondsen**				
Materiële vaste activa	€ 447,7		€ 662,8		Statutaire reserve	€ 0,3		€ 0,3	
					Continuïteitsreserve	€ 205,4		€ 205,4	
					Bestemmingsreserves	€ 2.798,8		€ 3.771,3	
							€ 3.004,5		€ 3.977,0
					Bestemmingsfondsen	€ 2.470,3		€ 1.496,2	
		€ 447,7		€ 662,8			€ 2.470,3		€ 1.496,2
					Voorzieningen				
					Voorziening ww verplichtingen persone	€ 213,3		€ 213,3	
							€ 213,3		€ 213,3
Vlottende activa					**Kortlopende schulden**				
Onderhanden werk projecten	€ 402,2		€ 438,9		Crediteuren	€ 550,0		€ 550,0	
Vorderingen/overlopende activa	€ 1.225,0		€ 1.225,0		Overloop verlofrechten personeel	€ 72,6		€ 72,6	
Liquide middelen	€ 4.435,8		€ 4.222,4		Overige schulden en overlopende pass	€ 200,0		€ 240,0	
		€ 6.063,0		€ 5.886,3			€ 822,6		€ 862,6
Totaal activa		*€ 6.510,7*		*€ 6.549,1*	*Totaal passiva*		*€ 6.510,7*		*€ 6.549,1*

3.4.2 Financiële kengetalen 2027

Overzicht diverse kengetallen	
bedragen x 1000	
Vlottende activa	€ 6.063,0
Vaste schulden	€ 213,3
Vlottende schuld	€ 822,6
Totaal eigen vermogen	€ 5.474,8
Totaal vreemd vermogen	€ 1.035,9
Balanstotaal	€ 6.510,7
Structurele lasten	€ 6.001,3
Structurele baten	€ 6.024,5
Structurele toevoeging reserves	€ 27,5
Incidentele lasten	€ 2.398,3
Incidentele baten	€ 2.376,7
Netto schuldquote	
Netto schuldquote (gecorrigeerd voor verstrekte leningen)	-83,4%
Solvabiliteitsratio	84,1%
Structurele exploitatieruimte	0,0%

De netto schuldquote geeft het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen weer. Als de schuld lager is dan het totaal van de jaarlijkse baten wordt dit voldoende geacht (kleiner dan 100%), wanneer het totaal van de schuld meer dan 30% boven de jaarlijkse baten uitkomt (groter dan 130%), dan is dit onvoldoende. Een negatieve ratio voldoet daarmee ruim aan de norm.

De solvabiliteitsratio, ook wel de verhouding van eigen vermogen ten opzichte van het balanstotaal, geeft aan in hoeverre een organisatie in staat is om aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Een ratio van hoger dan 50% wordt in de regel als voldoende beschouwd.

Het kengetal structurele exploitatieruimte geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte in de begroting is om tegenvallers op te vangen. Een ratio groter dan 0,6% is acceptabel. De stichting voldoet niet aan deze norm. Om niet onnodig beslag op middelen te leggen is er in het verleden voor gekozen geen post onvoorzien in de begroting op te nemen. In het verleden was daarvoor de

argumentatie dat een dergelijke post onmiddellijk een toename van de participantenbijdrage tot gevolg zou hebben.

4. Risicoparagraaf 2027

Personeel
De stichting is qua rechtsvorm een particuliere stichting. De rechtspositie van het personeel is gebaseerd op de rechtspositie van de provincie. Dit houdt in dat de stichting in het kader van de sociale zekerheid aangemerkt wordt als een zogenaamde 'eigenrisicodrager' en dat het personeel voor de pensioenvoorziening is ondergebracht bij de APG-groep (voorheen ABP).

Het eigen risicodragerschap brengt, zoals het woord al aangeeft, de nodige risico's met zich mee. Bij ontslag of beëindiging van een dienstverband van een personeelslid, ook als gevolg van het van rechtswege ophouden van het dienstverband (aanstelling voor bepaalde tijd), houdt dit in dat de WW-uitkeringslasten ten laste komen van de stichting. In de CAO is afgesproken dat afhankelijk van het arbeidsverleden en de leeftijd van de betrokkene, deze uitkering maximaal 36 maanden kan duren. Ter afdekking van deze risico's is in 2016 hiervoor een voorziening ingesteld, ultimo 2024 is een bedrag van ruim € 213.000 beschikbaar en lopen er geen verplichtingen tot WW-betaling.

De stichting is ook eigen risicodrager voor (langdurig) ziekteverzuim. Uit eerder onderzoek is gebleken dat het niet rendabel is om hiervoor een verzekering af te sluiten. Voor vervanging wegens (langdurige) ziekte is binnen de exploitatie geen bedrag opgenomen. Gelet op de grootte van de organisatie kan dit vooral gevolgen hebben voor de dagelijkse bedrijfsvoering. Bij een aantal (langdurige) ziektegevallen tegelijkertijd bestaat het risico dat werkzaamheden niet meer uitgevoerd worden en toezicht en handhaving in de terreinen noodgedwongen zullen moeten worden verminderd, dan wel moeten worden uitbesteed.

Projecten
De projectuitvoering kent een aantal risico's, te weten:

1. De eigen bijdrage voor de uitvoering van de projecten en een deel van de werkzaamheden van het projectenbureau verkrijgt de stichting Goois Natuurreservaat onder meer via de stichting Steun Goois Natuurreservaat, LandschappenNL (jaarlijkse Postcode Loterij-bijdrage) en private donateurs. De jaarlijkse bijdrage van de Postcode Loterij is een substantieel bedrag. Mochten de omzetresultaten van de Postcode Loterij tegenvallen en of LandschappenNL zal niet meer als benificiënt aangemerkt worden, zullen de ambities voor het realiseren van projecten in overeenstemming met de dan beschikbare middelen moeten worden bijgesteld.
2. Veel van deze projecten kennen behalve de eigen bijdrage ook subsidies en bijdragen van derden. Deze zijn gebaseerd op vooraf ingediende kostenramingen. Eventuele overschrijdingen bij de uitvoering zijn veelal niet verrekenbaar en komen voor risico en rekening van de stichting Goois Natuurreservaat. Voor de afdekking van dit risico wordt een bedrag in het bestemmingsfonds Extra investering/projecten (PL bijdragen/private gelden) aangehouden.

Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer
Medio 2023 hebben wij de subsidiebeschikking ontvangen van de Provincie Noord-Holland met betrekking tot de vaststelling van de SNL-subsidie voor de periode 2023-2028. Ten opzichte van de gewijzigde beschikking over de periode 2017-2022 is de jaarlijkse subsidie fors verhoogd.

De hogere subsidie voornamelijk veroorzaakt doordat bij de nieuwe aanvraag van subsidie de natuurbeheer- en landschapsbeheertypen (waarop het subsidiebedrag is gebaseerd) beter gespecificeerd zijn, als gevolg van ons in gebruik genomen Beheer Registratie Systeem en hogere

subsidiebedragen (i.v.m. prijsindexatie) per type. Op het onderdeel landschapsbeheer ontvangen we jaarlijks meer, maar ook de jaarlijkse bijdragen voor natuurbeheer, openstelling en toezicht, voorzieningen en begrazing zijn verhoogd.

Hier tegenover staan ook verplichtingen om op grond van de ingediende aanvraag het hogere kwaliteitsniveau van onderhoud te garanderen. Zo ontvangen we bijvoorbeeld fors hogere subsidie voor het beheer van lanen. Om aan de kwaliteitseisen hiervan te voldoen zijn ook de geraamde budgetten voor onderhoud verhoogd. De meer gespecificeerde beheerregistratie vraagt ook een specifieker beheer waarbij meer detail en variatie wordt toegepast. Dit is in lijn met onze beheervisie en beheerplan, maar leidt ook tot verhoogde beheerkosten.

Het openstellingsdeel is ingezet, conform het beleidsplan voor structurele voor de uitbreiding van de boswachtersformatie van 4 naar 6 fte.

Het GNR is gecertificeerd door de Stichting Certificering SNL op grond van een Kwaliteitshandboek gebaseerd op de certificeringsvereisten. Hierdoor ontvangen we de SNL-bijdrage lumpsum en hoeven we niet gespecificeerd te verantwoorden. We worden hierop periodiek geaudit ten aanzien van onze processen, producten en systemen. Daarnaast draagt de door ons uitgevoerde SNL-monitoring bij aan het inzichtelijk maken van de behaalde natuurdoelen. Bij verlies van het certificaat is er risico van terugbetaling en intense verantwoording. De laatste audit heeft in 2024 plaatsgevonden en er waren geen op- of aanmerkingen. Er werd aangegeven dat we ons Beheer- en registratiesysteem goed op orde hebben. Het risico voor de huidige beheerperiode is daarmee nagenoeg teruggebracht tot nihil.

BTW Compensatiefonds
Jaarlijks wordt er door het GNR een opstelling gemaakt waarin de 'door te schuiven BTW' aan de participanten is opgenomen. Bij het opstellen van dit overzicht wordt rekening gehouden met de aard van de BTW en de mogelijkheid om deze BTW via het BTW-compensatiefonds te verwerken bij de participanten. De huidige transparantiemethode is opgenomen in paragraaf 3.2 van het besluit van de Staatsecretaris van Financiën van 24 december 2020, nr. 2020-249875, Stcrt. 2020, nr 62965.
Dit houdt in dat een deel van de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting momenteel verrekend wordt door de participanten van het Goois Natuurreservaat.
Hoewel er op dit moment geen signalen/aanwijzingen zijn dat het huidige rijksbeleid op korte termijn gewijzigd gaat worden, is er altijd de mogelijkheid dat als gevolg van gewijzigde inzichten op rijksniveau, de BTW in de toekomst niet meer kan worden doorgeschoven. Hoewel deze onzekerheid niet direct een risico voor de stichting inhoudt, betreft dit wel een mogelijk risico voor de participanten en daarmee toch een indirect risico voor de stichting.

5. Ontwikkeling participantenbijdragen

De Gooise gemeenten Blaricum, Gooise Meren, Hilversum, Huizen en Laren, Amsterdam en provincie Noord-Holland werkten sinds 1932 in de Stichting Goois Natuurreservaat samen in het belang van duurzame instandhouding van het natuurgebied Goois Natuurreservaat. Sinds 1 januari 2021 nemen de gemeente Amsterdam en de provincie Noord-Holland geen deel meer in de stichting.
De afhandeling van deze uittreding is eind 2023 definitief afgerond. De uittreedsom is naar rato van de inwoneraantallen over de participanten verdeeld en er is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tot stand gekomen en ondertekend door de deelnemende gemeenten en Stichting Goois Natuurreservaat waarin de berekeningsbasis is opgenomen voor de participantenbijdrage.

bedragen in € Jaar	Uitgangs-punt	loon/prijs stijging	bijdrage beheer	aanpassing	bijdrage totaal
2022*1	3.342.540	31.000	3.373.540	101.210-	3.272.330
2023	3.272.330	46.750	3.319.080		3.319.080
2024	3.319.080	200.270	3.519.350		3.519.350
2025	3.519.350	152.240	3.671.590		3.671.590
begroting 2026	3.671.590	114.750	3.786.340		3.786.340
begroting 2027	3.786.340	158.900	3.945.240		3.945.240

**1 in dienstjaar 2022 is een 3% bezuinigingstaakstelling doorgevoerd.*

Zoals in paragraaf 2.3 al gemeld is, veranderd de verdeling van de bijdrage over de participanten als gevolg van de gemeentelijke herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren.

In de tabel hier onder is de "normale" verdeling opgenomen en aangegeven hoe de verdeling wijzigt als gevolg van de gemeentelijke herindeling.

Bijdragen participanten in € 's	**Bijdrage** 2027	**Bijdrage** 2026	**mutatie** in €	***in%***
Participantenbijdrage 2027	3.945.240	3.786.340	158.900	*4,2%*
Bijdragen participanten	**3.945.240**	**3.786.340**	**158.900**	

"Bedragen voor herindeling"			***Bedragen na herindeling Hilversum & Wijdemeren***			
Verdeling Gooise gemeenten reguliere bijdrage	**Inwoners per 01-01-26 *1**	**Bijdrage** (in €)	***Inwoners per 01-01-26 *2***	***Bijdrage*** *(in €)*	***mutatie*** *(in €)*	***in %***
Gemeente Blaricum	12.934	230.290	*12.934*	*207.220*	*-23.070*	*-10,0%*
Gemeente Gooise Meren	61.213	1.089.920	*61.213*	*980.720*	*-109.200*	*-10,0%*
Gemeente Hilversum	94.601	1.684.410	*119.273*	*1.910.920*	*226.510*	*13,4%*
Gemeente Huizen	41.283	735.060	*41.283*	*661.410*	*-73.650*	*-10,0%*
Gemeente Laren	11.545	205.560	*11.545*	*184.970*	*-20.590*	*-10,0%*
Bijdragen Gooise gemeenten	**221.576**	**3.945.240**	***246.248***	***3.945.240***	**-**	

**1 voorlopige CBS cijfers gepubliceerd per 02-03-2026*

**2 aantal inwoners Wijdemer per 1/1/2026 24.672 voorlopige CBS cijfers gepubliceerd per 02-03-2026*

Ontwikkeling participantenbijdrage 2027 ten opzichte van 2026

in €	"verdeling voor herindeling"				***na herindeling Hilversum en Wijdemeren***			
	Bijdrage 2027	Bijdrage 2026	*Mutatie t.o.v. 2026*	%	***Bijdrage 2027***	***2026***	***Mutatie t.o.v. 2026***	***%***
Gemeente Blaricum	**230.290**	221.900	8.390	3,8%	*207.220*	*221.900*	*-14.680*	*-6,62%*
Gemeente Gooise Meren	**1.089.920**	1.045.410	44.510	4,3%	*980.720*	*1.045.410*	*-64.690*	*-6,19%*
Gemeente Hilversum	**1.684.410**	1.616.580	67.830	4,2%	*1.910.920*	*1.616.580*	*294.340*	*18,21%*
Gemeente Huizen	**735.060**	705.860	29.200	4,1%	*661.410*	*705.860*	*-44.450*	*-6,30%*
Gemeente Laren	**205.560**	196.590	8.970	4,6%	*184.970*	*196.590*	*-11.620*	*-5,91%*
totalen	**3.945.240**	3.786.340	158.900		***3.945.240***	*3.786.340*	*158.900*	

Toelichting ontwikkeling participantenbijdrage per individuele participant

Verdeling voor herindeling

De totale participantenbijdrage stijgt met gemiddeld met 4,2% ten opzichte van 2026, echter per individuele participant variëren de percentages van +4,6% (Laren) tot + 3.8% (Blaricum). Deze verschillen worden veroorzaakt door het feit dat de totaal berekende participantenbijdrage wordt verdeeld volgens de inwoneraantallen per deelnemende participant. De groei van het inwoneraantal is niet gelijkmatig over alle participanten verdeeld.

Verdeling na herindeling

Wanneer de verdeling wordt gebaseerd op de situatie na herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren, dan dalen de bijdragen van de overige participanten in de bandbreedte van 6,0% (Laren) tot 6,6% (Blaricum). De bijdrage van de heringedeelde participant Hilversum stijgt daarentegen met ruim 18,2%.

Vanaf het dienstjaar 2027 wordt de participantenbijdrage volgens de gewijzigde berekening, naar aanleiding van de gemeentelijke herindeling, bij de individuele participanten in rekening gebracht.

Na deze gewijzigde berekening bedraagt het bedrag ruim € 16 per inwoner.

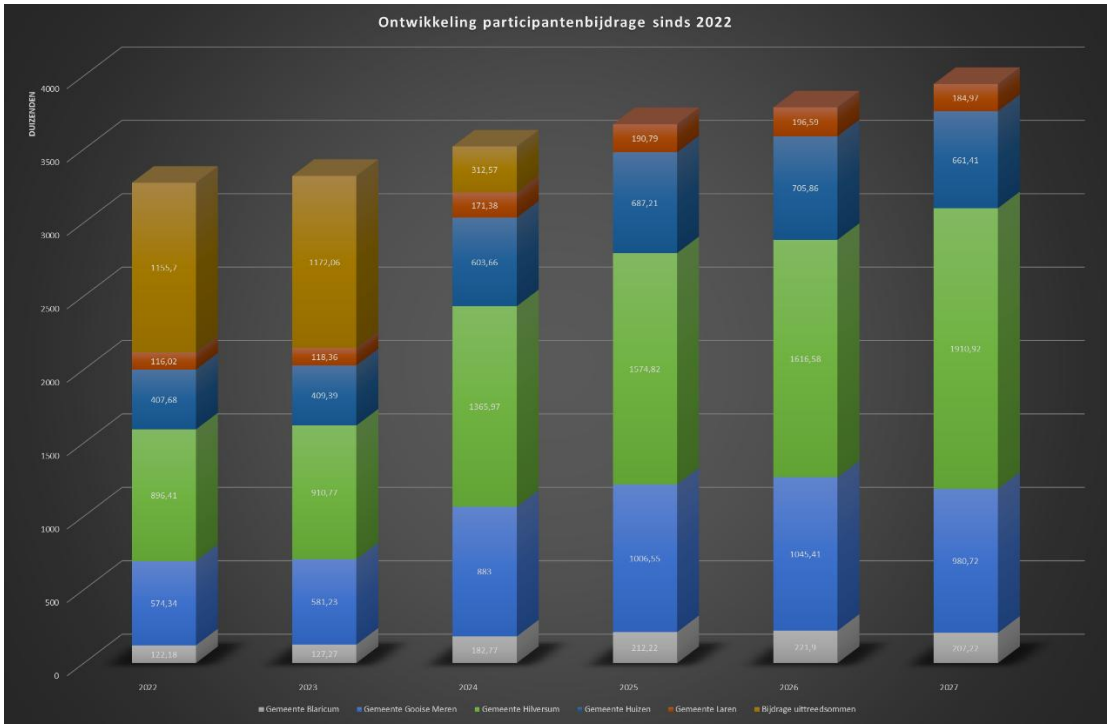

6. BTW-compensatie 2027

De stichting wordt in het kader van de BTW-compensatie als samenwerkingsverband gezien dat met betrekking tot de omzetbelasting de transparantieregeling mag toepassen. Dit houdt in dat de door de Stichting Goois Natuurreservaat betaalde omzetbelasting verrekend kan worden door de participanten van het Goois Natuurreservaat. Ter indicatie is in onderstaande tabellen een schatting opgenomen van de omzetbelasting in 2027, gebaseerd op de participantenbijdragen **na** herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren

De door te schuiven BTW van het project Toekomstbestendige huisvesting wordt afzonderlijk inzichtelijk gemaakt en doorgeschoven op basis van de verdeling, zoals die is vermeld in de brief van 8 juli 2025, waarbij een bijdrage aan de participanten is gevraagd voor dit project.

Raming doorschuif BTW 2027 Goois Natuurreservaat.
Op basis van de participantenbijdragen na de herindeling van de gemeenten Hilversum en Wijdemeren

			bedrag
A	**Geraamde BTW, exploitatie**		**€ 350.000**
B	**Geraamde BTW projecten algemeen** ****1***		**€ 200.000**
C	**Geraamde BTW project Toekomstbestendige huisvesting GNR** ****1***		**€ 150.000**
		totaal	**€ 700.000**

Participanten	**Bijdrage GNR 2027**	**percentage**	**verdeling A&B**	**verdeling C** ***brief 8/7/2025*** ***maatstaf***	***bedrag***	**totaal**
Gemeente Blaricum	€ 207.220	5,25%	€ 28.890	*212.220*	€ 8.670	**€ 37.560**
Gemeente Gooise Meren	€ 980.720	24,86%	€ 136.720	*1.006.550*	€ 41.120	**€ 177.840**
Gemeente Hilversum	€ 1.910.920	48,44%	€ 266.390	*1.574.820*	€ 64.340	**€ 330.730**
Gemeente Huizen	€ 661.410	16,76%	€ 92.210	*687.210*	€ 28.080	**€ 120.290**
Gemeente Laren	€ 184.970	4,69%	€ 25.790	*190.790*	€ 7.790	**€ 33.580**
Totaal	**€ 3.945.240**	**100,00%**	**€ 550.000**	*3.671.590*	**€ 150.000**	**€ 700.000**

**1 op basis van voorgenomen projecten, wanneer projecten niet doorgaan of vertraging oplopen zullen de bedragen navenant lager zijn.*

Bijlage 1

Projectenprogramma GNR 2026-2029

		Kosten	Dekking kosten				Realisatie		Meerjarenraming 2026-2029					
Projecten in uitvoering		Raming kosten project	Bijdrage Steun	Bijdrage andere partijen	Bestemmingsfonds extr.invest/proj.	Ten laste van eigen middelen/reserves	Realisatie t/m 31-12-2025	Uitgaven 2026	Prim.raming 2026	mut.1e wijziging	Raming € 2026	Raming € 2027	Raming € 2028	Raming € 2029
Natuurverbinding Hoorneboeg	40900	1.714.000	769.000	425.000		520.000	502.234		52.000		52.000	66.500	72.000	302.000
Hilversums Wasmeer (Waterparel)	40907	450.000	100.000	350.000		0	8.132							
Sub-totaal projecten 40900 en 40907 in 1 projectuitvoering		*2.164.000*	*869.000*	*775.000*		*520.000*	*510.366*	*0*	*52.000*	*0*	*52.000*	*66.500*	*72.000*	*302.000*
Verwerving compensatiegronden A27 Huydecopersweg	40901	427.078	241.000	186.078		0	0		427.078		427.078		0	0
Natuurverbinding Laarderhoogt	40902	1.227.000	354.000	300.000		573.000	311.593		50.000	190.000	240.000	7.000	257.000	10.000
Natuurherstel programma Natuur Fase 1	40915	1.400.000	0	1.400.000		0	874.401		389.500		389.500	136.100	0	0
Speelbos Sijsjesberg	40971	65.000	0	65.000		0	28.334		36.666	-36.666	0	36.666	0	0
Educatievisie uitvoeringsprogramma	40975	200.000	0	200.000		0	179.497		0		0	0	0	0
Nieuwbouw groepsverblijf 't Laer	40977	1.963.500	1.863.500	100.000		0	264.957		1.630.000		1.630.000	68.500	0	0
Strekken toerit fietstunnel N525 La Place	40954	290.000	0	230.000		60.000	76.250		0	70.000	70.000	0	0	0
Terreinebording	40974	616.000	562.000	0		54.000	247.167		0	125.000	125.000	0	0	0
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (voorbereiding fase)	40401	260.000	0	175.000		85.000	259.932		0		0	0	0	0
Parkeer- en dagrecreatieterreinen (realisatie fase 1)	40402	1.100.000	1.000.000	pm	100.000	0	59.539		550.000		550.000	490.000	0	0
Natuurherstel programma Natuur Fase 2	40202	2.254.000	0	2.254.000		0	8.709		0	292.500	292.500	454.500	424.500	344.500
Projecten in opstartfase														
Huisvesting GNR (voorbereiding fase 2)	40801	3.000.000	750.000	pm		2.250.000	97.234		500.000		500.000	1.000.000	1.400.000	pm
Inrichting GEM Crailo		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Poelenprogramma uitvoeringsfase		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Educatieprojecten 2.0	40601	180.000	151.000	29.000		0			0	100.000	100.000	80.000	0	0
Upgrade schaapskooi Blaricum	40204	80.520	80.520	pm		0				80.520	80.520			
Programma Invasieve Exoten	40203	25.000		25.000					0	25.000	25.000			
Projectenideeën														
Natuurbrug Westerheide incl.toelopen (ext.project met uren GNR)		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Schaapskooi Laren		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Duurzaamheidsmaatregelen		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Afwaardering landbouwgronden SKNL		pm	pm	pm		pm			pm		pm	pm	pm	pm
Projecten genoemd in programma Groen PNH 2021-2025														
Totaal		**15.252.098**	**5.871.020**	**5.739.078**	**100.000**	**3.542.000**	**2.917.979**	**0**	**3.635.244**	**846.354**	**4.481.598**	**2.339.266**	**2.153.500**	**656.500**